

שיקולים פוליטיים: ההעדפות של בן-גוריון באיוש כ"א לפעילויות המוסד לעליה ב'

ערך: יהודה בן-צור

"ראשוני הפעילים שעסקו בהעפלה עוד בטרם הוקם המוסד (לעליה ב') היו אנשי הקיבוץ המאוחד. רובם נהו אחרי מנהיגותו של יצחק טבנקין שנודע באקטיביזם שלו. ליריבות בינו לבן-גוריון היו השלכות מרחיקות לכת לא רק בפעילות המוסד ובשילובו של הפלמ"ח בו, אלא גם בפירוקו עם הקמת צה"ל. אביגור סיפר ליעקב אגמון בתכניתו "שאלות אישיות" כי בן-גוריון התנגד בכל תוקף לשלב את הפלי"ם בפעילות עלייה ב'. אביגור התעקש והפלי"ם, כמו גם 'הגדעונים', הוו נדבך חשוב בהעפלה. לעומת זאת התעקש בן-גוריון למנות אנשים מהימנים (אנ"ש) לפיקוד על ספינות המעפילים הגדולות או אלה שמסען היה כרוך בסיכונים גדולים: יוסי הראל ('אקסודוס' ו'הפאנים') ולובה אליאב ('אולואה'). אך לכלל יש יוצא מן הכלל וכזה היה זאב שינד, שעמידתו האמיצה בפגישתו הראשונה, שבתה את לבו של בן-גוריון. הוא מינה אותו לימים למנהל הכללי של משרד הביטחון אף שלא היה חבר מפא"י".¹

זאב שינדל, שכינויו היה 'דני', "גויס ל'מוסד לעליה ב' מקיבוצו איילת השחר. היה מותיקי המוסד עוד מימי האוניה 'וולוס'. עשה בענייני המוסד בקושטא בשנים 4-1941. ב-1945 נשלח מטעם המוסד לארה"ב, שם עסק ברכישת האוניות הגדולות: 'פרזידנט וורפיליד' ('אקסודוס') ושתי 'הפאנים'.² עם קום המדינה היה ממקימי חברת הספנות הלאומית 'צים'. 'המוסד לעלייה ב' - 'יומן המבצעים - פאריס 1947, עמ' 183.

¹ . חיים שנהב, 'המנדט ושברו'. 'עם עובד', 2007. עמ' 273.

² . למעשה יש לזקוף לזכות שלוחת המוסד לעליה ב' שייסד ועמד בראשה בארה"ב - שלוחה שנקראה 'קבוצת הרכש הימית' או "קבוצת שינדל" - את רכש כל 9 "האוניות האמריקאיות" הגדולות של מפעל ההעפלה ('יאשיהו ווג'ווד', 'הגנה', 'חיים ארלזורוב', 'התקווה', 'אקסודוס - יציאת אירופה תש"ז', 'גאולה', 'מדינת היהודים', ו"הפאנים"), והגיוס של מתנדבים ואנשי מקצוע שהיה נחוץ לצורך שיפוצן והשטתן.